

Faner på Smøla

Innhold

Innledning.....	3
1. Smøla tropp.....	4
2. Smøla tropp.....	5
Austsmøla og Innsmøla musikkorps	6
Avholdslaget Freidig Sørsmølen.....	7
Barneavholdslaget Våren.....	8
Barneblomsten Sydsmølen	9
Barnelaget Håpet.....	11
Barneloge Søfuglen.....	12
Brattvær barnehage	13
Dyrnes mannskor	14
Dyrnes søndagsskole.....	15
Haugjegla redningsforening.....	16
Innsmøla avholdslag.....	17
Innsmøla barnehage.....	19
Innsmøla skole.....	20
Innsmøla ungdomslag.....	21
Kyrhaug redningsforening	22
Nordsmøla barnehage.....	23
Nordsmøla skole.....	24
Nordsmøla skolemusikk	25
Råket redningsforening	26
Sanitetsforeningene.....	27
Smøla interkommunale realskole.....	28
Smøla janitsjarorkester.....	29
Smøla skytterlag	30
Smølakoret.....	31
Syds mølens Total-afholdsforening.....	32
Sørsmøla fiskalag	33
Sørsmøla redningsforening	34

Ungdomslaget Enighet.....	35
Ungdomslaget Fram.....	36
Ungdomslaget Framtida	37
Veidholmen arbeiderlag	38
Veidholmen barnehage.....	39
Veidholmen fiskarkvinnelag.....	40
Veidholmen musikkorps	41
Veiholmen skole	42
Veiholmen Total-afholdsforening	44
Vestsmøla musikkorps.....	45
Vestsmøla vel	46
Vestsmølen avholdslag	47
Vestsmølen barneavholdslag Fremad	48
Faner som er gått tapt.....	49
Bratvær avholdslag	49
Venstreforeningen på Innsmøla:	49
Nordsmøla Ungdomslag	49

Innledning

Opprinnelig var faner felttegn for militære avdelinger, men er nå mest kjent fra sivil bruk. I annen halvdel av 1800-tallet ble det vanlig med faner for fagforeninger til bruk i 1. mai-tog og skoler til bruk i 17. mai-tog. Senere fikk også musikkorps, idrettslag og andre foreninger egne faner. *Kilde: Store norske leksikon*

I 2007 hadde Smøla museum en sommerutstilling i Rosvoll prestegård. Her ble et utvalg av Smølas mange faner presentert. Smøla historielag tok etter dette opp tanken om å registrere alle fanene som hadde vært og var i bruk på Smøla. Etterhvert som arbeidet skred fram, dukka det opp mange faner fra ulike lag og organisasjoner. Flere av fanene er utarbeidet av lokale kunstnere og håndverkere.

Mange av lagene og institusjonene er lagt ned eller slått sammen, og flere av fanene er blitt lagt inn til oppbevaring i Lokalhistorisk arkiv.

Smøla museum og Smøla historielag ga i 2010 ut heftet **Faner på Smøla**.

Heftet kan du bla gjennom her, men helst vil vi at du kjøper det for kr 100,- (billig!) og samtidig støtter Smøla historielag.

Er du medlem av historielaget? Medlemskap koster kun 350, og da får du den årlige utgaven av Smølaminne levert i postkassen! Ta kontakt!

1. Smøla tropp

Fanen er laget i acrylstoff med applikerte bokstaver og motiv.

1. Smøla tropp starta opp høsten 1977 av Kolbjørn Haaheim. Britt Restad og Kjell Erik Schrøder var med som ledere fra starten. I januar 1978 kom Torunn Vigrestad til Smøla og gikk aktivt inn i speiderarbeidet fram til 1981.

Speidermøtene ble holdt i bedehuset Fredheim, senere på skolen, deretter på Heimdal og til slutt fikk de eget rom på loftet på Innsmøla Barnehage.

I 1978 var de 15 ulvunger, 14 speidere og 5 ledere.

Aktivitetene var blant annet surring, spleising, knuter, førstehjelp, naturvernregler, turer i friluft, deltakelse på leir, jobbing med Speiderhytta på Kuløya (den gamle skolen), basarer, julefest, deltakelse i gudstjenester, Speiderjobben, salg av adventslys og julemesse. Troppen arrangerte pinseleirer i Kvistvågen og på Kuløya.

I 1981 var 1. Smøla tropp på landsleir på Årnes på Finnskogen.

I 1983 arrangerte troppen sammen med 2. Smøla, kretsting. 90 ledere fra Nordmøre og Romsdal var samlet i Samfunnshuset på Dyrnes.

I 1985 hadde troppen egen Rovergruppe.

Britt Restad reiste fra Smøla i 1986, og ledermangelen gjorde at speidergruppen etter hvert ble lagt ned.

Kilde: Britt Restad, Kjell Erik Schrøder, Torunn Vigrestad, Rovergruppens møtebok fra 1985.

2. Smøla tropp

Fanen er i acrylstoff og kjøpt fra Speider-sport. Den kosta 515 kr. Fanestanga ble kjøpt hos Jørgen Echoff på Dyrnes for 25 kr.

2. Smøla tropp

Kirsten Nuncic og Anna Grete Holm startet forarbeidet til speidergruppa høsten 1978. De deltok på lederkurs i Kristiansund og avviklet foreldremøte på Smøla. 6. mars 1979 startet en Ulveflokk – 25 gutter og jenter og 4 ledere. Alle fikk navn fra Jungelboken av R. Kipling. Møtestedet var Brattvær barnehage.

Småspeiderledere var Kirsten Nuncic, Anna Grete Holm, Annbjørg Holm, Anvor Furu, Eli Johansen, Aage Neerland og Per Terje Baadnes.

I pinsen 79 deltok de på sin første pinseleir arrangert av 1. Smøla tropp. I august samme år startet de to første speiderpatruljene. Utstyret var: Speiderskjerf, knute, sangbok og felles totempel.

I 1988 var det 2. Smøla sin tur til å arrangere Pinseleir. Denne gang i Kvennavågen, som var deres utfartssted.

I 1981 reiste de til Årnes på sin første landsleir. Siden ble det deltagelse ved landsleiren på Notodden i 1985, på Skaugum i 1989 og på Eidsskog i 1993.

Aktivitetene var bl.a. surring, spleising, knuter, førstehjelp, naturvernregler, forsiktighetsregler på tynn is, turer i friluft, speiderjobben, hytteturer, delta på leir, besøk på Aldersheimen, deltagelse i gudstjenester, gå julebukk 13. januar.

I 1983 deltok de for første gang i JOTA "Jamboree on the air" – radiospeiding ved hjelp av radioamatørene John Kuløy og Ingvar Langset. Dette året var det 65 småspeidere/speidere og 6 ledere. Nå hadde de vokst ut av sine lokaler og flyttet over til Ungdomshuset på Dyrnes mot å betale forsikringen og stå for vedlikehold. Samme år arrangerte troppen sammen med 1. Smøla kretsting. 90 ledere fra Nordmøre og Romsdal var samlet i Samfunnshuset på Dyrnes.

I 1986 ble de første Rovere tatt opp som egen gruppe.

I 1988 var de også ansvarlige for kretstinget. Denne gang med 130 deltakere og innlagt utflukt til Kuløya. Alle troppslederne hadde med en stein med navn på troppen sin. Disse ble murt sammen til en varde.

I 1993 ble det slutt på speideraktiviteten på Vestsmøla.

Kilde: 2. Smøla tropp sin historiebok og møtebøker.

Austsmøla og Innsmøla musikkorps

Fanen er laga av Ingrid Anne Ramsli. Bunnen er i silke. Applikasjonene i silke og bomull. Kostnaden var 3347 kr for søm og stoff - i tillegg kom stang, snorer og dusker.

Edøy Guttemusikk

ble grunnlagt på årsmøtet for Edøy Kristelige Ungdomsforening 1. februar 1956 som Smølas første musikkorps. Det ble samla inn 1048 kr i bygda, og Konrad Elgsæter lånte korpset 1500 kr i inntil 2 år for å gjøre oppstarten mulig. De fikk hjelp og rettledning av Ynglingen musikkorps.

Det ble øvd i bedehuset Fredheim og delvis i Rangnes skole. De hadde ikke økonomi til å reise på stevner, men en tur til Tustna ble det. I 1965 fikk korpset luer. Fire år senere ble blå uniformer innkjøpt, og navnet ble forandret til **Innsmøla Hornmusikk**. Nå fikk jenter også bli medlemmer.

I 1987 ble korpset slått sammen med **Austsmøla Musikkorps** som var dannet 8. juni 1972, og navnet ble **Austsmøla og Innsmøla Musikkorps**.

Austsmøla musikkorps hadde fane, noe Edøy musikkorps ikke hadde. Etter sammenslåingen ble det diskutert å få forandret navnet på fanen til Austsmøla og Innsmøla musikkorps, men Ingrid Ramsli frarådet dette da hun mente at det var stor fare for at silken i fanen ville få skade dersom en prøvde å sprette opp bokstavene. Derfor ble navnet Innsmøla montert over Austsmøla.

Albert Lervik var initiativtaker og dirigent fra korpsets oppstart i 1956 og fram til 1992 da han gikk av med pensjon.

Tor Moholt var dirigent fram til høsten 1998. 13.11.2000 permitterte styret korpset på grunn av manglende interesse. Drilltroppen fortsatte øvingene sine og opptredte sammen med Vestsmøla musikkorps sine drillere.

I 2003 ble korpset slått sammen med Nordsmøla og Veiholmen Musikkorps og fikk navnet **Smøla Musikkorps**.

Kilde: Styreprotokoller og Nordmøre Musikklag 1952 – 1977 Jubileumsskrift

Avholdslaget Freidig Sørsmølen

Fanen er laga av Ragnvald Bjerlo og håndmalt på flaggduk. Fanen kostet laget 100 kr i 1914. Den ble brukt første gang 17. mai 1914.

Avholdslaget Freidig Sørsmølen

Avholdslaget Freidig ble grunnlagt 10. november 1908 av medlemmer som gikk ut av Innsmølens Avholdslag. De starta med 17 medlemmer, og ved slutten av året var medlemstallet økt til 26. Formann ble Olaf Gjøen.

I 1909 ble laget medlem av Smølens fellesforening.

Møtene ble holdt i hjemmene hos medlemmene på Jøstølen og Ringsøya. Laget arrangerte også pakkefester, basarer, St.Hans-feiring, årsfester og utflukter. De kjøpte også inn bøker til eget bibliotek. På møtene hadde de eget håndskrevet blad i tillegg til abonnement på tidsskriftet Menneskevennen.

Laget sendte utsending til fylkesårsmøtene rundt om på Nordmøre. I 1910 bevilget de kr 1,80 av lagets kasse til reisepenger. Dette året var årsmøtet i Kristiansund.

23.06.1912 dannet de Barnelaget Lyngblomsten. Formann ble Teoline Gjøstøl.

I 1913 vedtok laget å skaffe fane til 17. mai 1914. A. Heggemsnes ble valgt til å forhandle pris og stoff.

Valget sto mellom malt fane til 175 kr og fane av flaggduk til 90 kr. Valget falt på flaggduk. Under møtet ringte de Bjerlo som da sa han måtte ha 100 kr for å skaffe fanen.

I 1916 vedtok laget å samarbeide med Barnelaget Lyngblomsten slik at også de kunne få en egen fane. Dette ble det ikke noe av. I 1920 hadde de en ny samtale om anskaffelse av fane, men vedtok å utsette hele saken.

I 1917 ble det dannet en egen kvinneforening med Marie Kjønnøy som leder. Samme året var laget på utflukt til Karlsholmen. Da ble fanen plantet på toppen av Karlsholmhaugen "paa stedets høieste punkt, og den svajet Majestetisk over plassen".

Fra 1923 var aktiviteten liten. I 1925 diskuterte medlemmene om laget skulle legges ned, men vedtok å drive videre. Etter 1926 var det ingen aktivitet, og 05.02.1933 møttes styret og vedtok å legge ned både Avholdslaget Freidig og Barnelaget Lyngblomsten. Pengene som laget hadde samlet inn, skulle anvendes til gode formål i Gjøen krets eller Edøy sogn.

Kilde: Møteprotollen for Avholdslaget Freidig 1908 – 1933

Barneavholdslaget Våren

Fanen er håndmalt, og Randi Solli restaurerte den først på 2000-tallet.

Barneavholdslaget Våren

Voksenlaget Våren hadde sitt første møte 11.04.1915 hos Peder Dyrnes i Dyrnesvågen. Ole Bjerkan ble valgt til den første formannen. Laget var tilsluttet DNT.

De første møtene ble holdt i ungdomslokalet i Melkvika, hos medlemmene eller i skolehuset. På møtene var det mye sang, opplesning og diskusjon. Laget hadde sitt eget håndskrevne blad "Askeladden" som det også ble lest fra. Laget dro på utflukter, arrangerte 17. mai og fester med underholdning, musikk og lek.

Barneavholdslaget ble stiftet 31.april ifølge fanen. Vi må vel kunne anta at det skjedde den 30. april.

På årsmøtet i Vestsmøla avholdslag i 1916 ble Andreas Stenhjem valgt til formann for barnelaget. Dette året dro laget på utflukt til Dyrnesdalen. I 1919 ble barnelaget delt i to avdelinger – én for Nessa og én for Dyrnes. I 1932 forpliktet Kristine Melkvik alle medlemmene i avholdslaget å gå på barnemøtene og være behjelpelig der.

Avholdsarbeidet fortsatte i Barnelosjen "Lys i Norden", en avdeling av Vestsmøla avholdslag, til slutten av 60-tallet. Camilla og Osvald Nordhaug var aktive ledere på 1950- og 1960-tallet, og i 1965–66 var det Helge Kruse som ledet laget.

Senere fortsatte barneavholdsarbeidet gjennom barnelaget Håpet i Nelvika.

Kilde: Møteprotokollen fra 1915 – 1939, Osvald Nordhaug og Helge Kruse.

Barneblomsten Sydsmølen

Barneblomsten Sydsmølen

13.01.1895 ble det stiftet barneforening med navnet **Børneforeningens totalforening for Sydsmølen**

I januar 1895 holdt foreningen årsmøte på Hallarøya med påfølgende juletreffest. Her var det samla 100 barn og voksne for å delta i bønn, sang, spill og juetregang. Det ble også servert kaffe og smørbrød.

Møtene gikk på omgang mellom skolehuset på Hallarøya og hjemmene på de mange øyene rundt – som Spillvarden, Joøya og Lyngværet. Da var det bønn, sang, diskusjoner om rusdrikkens fordervelighet, høytlesing fra egen avis "Barnefryd" og opplesing av moralske fortellinger.

Denne foreningen var aktiv fram til 12. juli 1896. Da ble **Syds mølens børneforening** stiftet med "*lærerinde Anne Gjelberg til bestyrerinde*".

I 1899 kom det forslag om å anskaffe fane. Det var da innsendt en søknad til totalavholdsselskapet om et bidrag på kr 5. Kontingenten var dette året 20 øre pr. barn.

Allerede på det første møtet i den nye foreningen i januar det neste året mente Ole Amundsen at foreningen burde ha en fane. I mars hadde formannen undersøkt priser og sa at hun ikke kunne få tak i noen fane billigere enn 60 kr. Men saken ble tydeligvis stilt i bero.

I mars 1902 sa både formannen og viseformannen at noe måtte gjøres med fanen de skulle bestille. Barna ble spurt om det skulle være *"satheng på ene siden og skjerting på den andre"*.

Formannen mente det var best at det stod "Vi skal seire" på baksiden. Formannen framsatte så forslag om hvilket symbol fanen skulle ha. Han foreslo Det Norske Totalmerket med krans rundt. Alt ble enstemmig vedtatt av barna.

Fanen ble tydeligvis ikke bestilt denne gang heller, for 6. desember 1904 skulle barnelaget planlegge julefest. Men formannen mente det var best å vente med festen til sommeren, for fanen var ennå ikke på plass.

Møteboken mangler fra 1905 og fram til 1937. Men fane ble det. Kostnaden var ca. 60 kr. Mottoet ble likevel et annet: Vi er smaa, men viljen stor.

Årsmøtet 6. januar 1901 foreslo at Barneforeningen skulle hete **Barneblomsten** dersom den voksne foreningen gikk med på det. Her ble det en lengre diskusjon, men vedtaket ble at foreningen fikk forandre navnet etter at Ole Amundsen uttalte at *"børnene måtte få den glæde, at forandre navn, for han troede at dem ikke havde nogen hensigt med det, og han kunde ikke ligne børnene til noget andet en nogle blomstre"*. Ny formann ble Kristian Lyngvær. Siste møtet ble holdt 26. mars 1939.

Kilde: Møteprotokollen fra 1895 til 1905 og fra 1937 – 1939. Oskar Rotvær.

Barnelaget Håpet

Fanen er håndmalt på silke.

Barnelaget Håpet

Barnelaget Håpet ble stiftet i 1897 for Lervik krets. Etter midten av 1960-tallet ble Håpet det eneste aktive barnelaget på Smøla.

I 1986 gikk ungdommene i barnelaget over til organisasjonen DNTU og starta DNTU "Kutt ut".

Juvente ble stiftet i 1992, da organisasjonene NGU og DNTU slo seg sammen. NGU sto for Norges Godtemplar Ungdomsforbund og var IOGTs ungdomsorganisasjon. DNTU sto for Det Norske Totalavholdsselskaps Ungdomsforbund og var DNTs ungdomsorganisasjon. Ordet Juvente kommer fra latin, og betyr ungdomstid.

DNTU "Kutt ut" ble da Smøla Juvente. Ungdommene var aktive fram til 1996.

Barnelagets møter ble holdt på avholdslagets hus Høgda i Nelvika. På møtene var det opplysningsarbeid, lek og underholdning. Barnelaget arrangerte blant annet turer for barn og foreldre, karneval, julemesse og julefest. Mange barn har fått god trening i å stå på scenen gjennom alle de årene barnelaget hadde vært i aktivitet.

Brynhild Lie var leder i alle år helt siden 1961. Ifølge Brynhild var dette mulig fordi ektemannen Daniel var med på alle møtene. Daniel besørget også musikken ved møter og tilstelninger.

Barnelaget Håpet ble lagt ned i 2010.

Barneloge Søfuglen

Fanen ble kalt losjefanen. Den er håndmalt.

Barneloge Søfuglen

I 1899 var Kristian Volnich fra I.O.G.T. på Råket og startet opp Godtemplarlosje. Blant de 12 medlemmene ble "for børnelogen" valgt Mathea Damhaug. Senere satt Anna Ingebrigtsen som leder for barnelosjen i mange år.

Barna hadde regalier som var spesielt laga for losjen. Vanlige medlemmer hadde hvite regalier, lederne og de med tillitsverv hadde røde. Regaliene oppbevares i Smøla bygdearkiv.

Når de gikk ut av losjen, fikk de en skje med inskripsjonen I.O.G.T. bakpå.

Camilla og Osvald Nordhaug var aktive ledere på 1950- og 60-tallet, og i 1965-66 var det Helge Kruse som ledet laget. Senere fortsatte barneavholdsarbeidet gjennom barnelaget Håpet i Nelvika.

Fanen ble kalt Losjefanen. I Smøla Bygdebok bind 5 finner vi bilde av barnelosjen med Anna Ingebrigtsen som leder. Medlemmene og lederen bærer her regalier.

Kilder: Smøla Bygdebok bind 5 side 391

Brattvær barnehage

Fanen er sydd i lin. Motivet er applikert, og arbeidet ble utført av Sigrun Flataukan Petch med hjelp av Turid Myhren Høgbakk.

Brattvær barnehage

Brattvær barnehage ble åpnet i 1976 av Brattvær sanitetsforening som Smølas første barnehage. Sanitetskvinnene la ned et stort dugnadsarbeid i den gamle skolen på Dyrnes for at det skulle bli barnehage der. De siste årene dekket Smøla kommune underskuddet, og i 1985 tok kommunen over barnehagedrifta.

I 2005 flytta Brattvær barnehage inn i nyoppussede lokaler i Bakkamyra skole.

Osvald Nordhaug og Helge Kruse

Dyrnes mannskor

Fanen er håndmalt.

Dyrnes mannskor

Koret optrådte så sent som etter 1935, men det var vanskelig å samle mennene – de fleste var ute på sjøen store deler av året. Så koret hadde kort levetid, antakelig 8 – 9 år. Petter Grimsmo var dirigent. Arvid Dyrnes kan huske at Alfred Nordnes var solist.

De optrådte blant annet på fester på ungdomshuset.

Nils Dyrnes kan godt huske de som var med i koret, blant andre Edin Skomsøyvåg, og at de var svært flinke til å synge. Han mener at koret virket til 1935 – da var Nils 9 år.

Dyrnes søndagsskole

Fanen ble anskaffet i 1952. Den er håndmalt av en maler fra Enebakk.

Dyrnes Søndagsskole

Søndagsskolen ble stifta i 1909 under ledelse av Anna Thomassen. 31 gutter og 30 jenter deltok. Søndagsskolen ble sannsynligvis lagt ned allerede i 1910. I 1936 starta 3 gutter og 15 jenter opp igjen med Olufa Johnsen og Kristine Dyrnes som ledere.

I 1946 tok Borghild Talberg over, og fra 1950 har Arvid Dyrnes vært leder. De siste årene har også Nils Dyrnes vært sammen med Arvid om lederansvaret.

Tekst på fanen: **Barna for Kristus**

På Smøla har det ifølge Arvid Dyrnes også vært søndagsskole på Veiholmen (fra 1878), Hopen, Frostadheia, Rokstad, Innsmøla, Rosvoll, Jøstølen (fra 1963), Råket og Brattværet og i Steinsøysund og Lervika.

Da bedehuset på Dyrnes ble solgt, fortsatte barna på Råket søndagsskole. Nå er alle søndagsskolene på Smøla samlet på Råket.

Kilde: Artikler av Arvid Dyrnes i Smøla Kirkeblad årgang 1976 – 1977 – 1988

Haugjegla redningsforening

Fanemotivet er trykt på lin.

Haugjegla redningsforening

Redningsforeningen kom trolig i gang i 1905, og i 1914 er den nevnt som "Veidholmen kreds". Dette var en mannsforening. Peder Angelhus ledet denne i mange år. Etter mange år i "dvale" ble den igangsatt igjen i 1934, da ble pikeforeningen "Haugjegla" startet på initiativ fra Helga Pettersen. Etter en ytterligere pause tok Odiva Rognskog opp foreningsarbeidet igjen i 1954. Mange var villige til å bli medlemmer, og de aller fleste hadde mann og familie i fiskerbåten.

Foreningens hovedformål er å bidra med innsamling av penger til drift av redningsskøyte. Det har i mange år vært stasjonert ei redningsskøyte på Veiholmen (Smøla). Den har også vært brukt til syketransport i dårlig vær vinterstid.

I mange år har foreningen hatt møte hver 14. dag. På møtene var det sang, opplesning og livlig prat. Tidligere var det også alltid håndarbeid på møtene. Formannen kom da med en stor veske full av arbeid som hun delte ut til medlemmene. Alle måtte arbeide. Brodering, hekling, strikking og sying av smått og stort. I innspurten før basarer var medlemmene samlet på kveldstid for å få alt ferdig. Det kunne bli sene kveldstimer.

Foreningen har arrangert fester for eldre, basarer, tombola og utlodninger. Et forsøk på å arrangere kaffebar var ikke vellykket. Ingen ville ha bare kaffe og kjeks! 17. mai hadde foreningen ansvaret for salg av pølser, is, kaffe med mer på skolen.

Foreningen har også bidratt til innsamling av midler til Oscar Tybrings minnemonument, reist på Hopen i 2008.

Ledere i foreningen har vært: Jorunn Langdahl, Jenny Kristiansen og Åsta Aspaas, og fra 1985 har Kjellaug Aspaas hatt ledervervet. Foreningen ble lagt ned i 2011.

Gamle kilder viser at det har vært redningsforeninger på: Hopen, Steinsøysundet, Sætran, Kyrhaug, Innsmøla, Ringsøya, Sørsmøla, Brattværet og Råket.

Kilde: Nordvestnytt 14.01.2009, Kjellaug Aspaas

Innsmøla avholdslag

Fanen er laga av kunstmaler frk. Follestad på Sunnmøre. Motivet "Morgenrøden" er håndmalt på silke. Tekst på fanen: Mer lysning af dag. Større haab for vor sag. Den kostet 100 kr og ble brukt første gang 1895 eller 1896.

Innsmøla avholdslag

Fra først av var navnet Gjøsdet Avholdsförening. Første formann var Anders Heggemsnes. Laget skifta navn til Indsmølenes Totalafholdsförening, senere forkortet til Innsmøla avholdslag, da de fleste medlemmene bodde midt i Edøy sogn.

I tillegg til hovedprogrammet "*i kristendommens og fedrelandets interesse at motarbeide brugen av allslags berusende drikke uden som medicin og til teknisk brug, dog kan alminnelig hjemmebrygget øl benyttes*" drev laget opplysningsarbeid.

Folk skulle ha anledning til å lese bøker og skrifter, lære seg å stå foran en forsamling, øve seg i debatteknikk og møteteknikk. Den håndskrevne avisa het "Totalbudet", og første redaktør var K. Arnøy.

I 1883 startet det første barnelaget, Fremtidshåb, i Gjøen krets. Senere kom det barnelag i Lervik og Rangnes krets.

I 1895 kostet de på seg en fane som snart ble kjent utover distriktet som *"eit framifrå og talande kunstverk"*. Samme året kom tanken om å starte et ungdomslag. Resultatet ble at Innsmøla ungdomslag så dagens lys året etter, i 1896.

I 1922 sto ønsket om eget hus på arbeidsprogrammet. Ungdommene holdt tanken varm, og høsten 1934 ble formann Johan Gjernes og Olav Gjernes valgt til å søke om dagsverkstilskudd. De hadde i oppdrag å søke om 500 kr og fikk innvilget 1000 kr. Plassen var utpekt på *"Finnskjeggan"* i 1925. Fru Sofie Nelvik skrev ut gavebrev datert 09.04.1935 på tomte. Våren 1935 ble tomtegravingen satt i gang. Utpå høsten tok byggingen til. 19. april 1936 kunne laget innvie sitt eget hus *"Høgda"* i Nelvika.

Daniel Lie har vært leder med noen få års unntak siden 1959. Han har vært på alle møter siden han ble valgt første gang. Laget ble lagt ned i 2014.

Innsmøla avholdslag hadde også i sitt eie en av de eldste flagg/banner som finnes i Det norske totalavholdsselskap. I 1984 under DNT sitt 125 års-jubileum hang dette på hedersplassen over inngangen til festlokalet og ønsket deltakerne velkommen.

Kilde: Smølaminne 1968 og 1969

Innsmøla barnehage

Fanen ble laga til barnehagens første år i 17. mai-toget. Else Magni Rovik og Marit Janne Hatlelid hadde idéen, og sammen med barna utformet de fanen. De voksne laget sjablonger, og barna fikk være med å trykke på farge. På baksiden er det tegna med stofftusj.

Innsmøla barnehage

Etter sterkt engasjement fra Edøy Sanitetsforenings yngresavdeling ble barnehagen åpnet i kommunal regi i oktober 1986. Barnehagen hadde tilhold i "Solbakken" - den gamle legeboligen på Innsmøla. Før dette hadde Edøy Sanitetsforenings yngresavdeling drevet barnepark i det samme huset fra høsten 1985 til sommeren 1986.

Barnehagen kunne 20. august 2007 kunne flytte inn i nye lokaler i Innsmøla skole. Der er de fortsatt med Eco Camp Norway som eiere av lokalene.

Kilde: Marit Janne Hatlelid og Else Magni Rovik

Innsmøla skole

Fanen er malt av elevene Arnt Hoem og Ottar Grasvik, som da var 14 og 15 år gamle. De fikk gode råd og veiledning av lærer Konrad Elgsæter. De var stolte av den nye skolen og la ned mange arbeidstimer på kveldstid for å få ferdig fanen.

Da skolen skifta navn fra Rangnes til Innsmøla, forma og sydde Synnøve Iversen det nye navnet over det gamle.

Innsmøla skole

Den første Rangnes skule ble bygd i 1888. I 1953 begynte arbeidet med å bygge nye Rangnes skule sørøst for den gamle skolebygningen. Den ble delvis tatt i bruk i 1954 og ferdigstilt i 1955. I 1985 ble det påbygd en ny fløy med klasserom, skolekjøkken, gymnastikksal, sløydssal og personalrom. Skolen skifta da navn til Innsmøla skole og var nå en 1. – 10.-klasseskole.

I 1997 ble den eldste fløyen revet, og ny fløy ble bygd i forbindelse med at 6-åringene skulle begynne på skolen. Samme høst ble ungdomsskoleelevene flytta over til Bakkamyra.

I 2007 ble en del av skolen bygd om til barnehage, og Innsmøla barnehage kunne flytte fra gamle Doktorgården "Solbakken" og inn på skolens område.

Innsmøla ungdomslag

Ny fane

Bakside på gammel fane

Opptakten til fane ble tatt opp i styremøte 10. januar 1959. Da ble det vedtatt å få laget fane, og de gikk til innkjøp av tøy. Det var ønske om at den skulle være ferdig til 17. mai 1959.

I 2005 viste det seg at mus hadde forsynt seg av stoffet i fanen. Forsikringsselskapet tok på seg kostnaden for å få laget en ny. Den kom på bortimot 50.000 kr. for stoff, tråd og arbeid.

Den nye fanen ble håndbrodert med samme motiv og inskripsjon av Karin Ormbostad i Kristiansund. Den ble ferdig til 17. mai 2006.

Innsmøla ungdomslag

Tanken om å stifte ungdomslag kom opp på et årsmøte i Innsmøla avholdslag. I 1886 ble laget en realitet. Mottoet for frilynt ungdomsarbeid var norskdom og kristendom.

Lagshuset Solhov ble innviet i 1913. Fra starten var det ikke lov å danse i ungdomshuset.

Både målsak og dans ble heftig diskutert på debattkvelder. På Solhov ble det holdt fester med skuespill, foredrag og musikk. Laget hadde egen lagsavis, "Innsmølingen," og egen boksamling til utlån. De har også drevet bygdekinoen en årekke. Laget er fortsatt aktivt. Kjøkkenet i Solhov er totalrenovert og teatergruppa framfører folkekomedier.

Kilde: Styreprotokoller

Kyrhaug redningsforening

Fanen er sannsynligvis sydd av Astrid Tyrhaug Olsen en gang på 1920 – 30-tallet. Otto Holm har malt motiv, tekst og bokstaver på fanen.

Kyrhaug redningsforening

I grendehuset på Edøya henger det ved siden av fanen et diplom fra NSSR med teksten "Takk for godt arbeid i 20 år". Diplomet er datert 1944. Dette må bety at foreningen ble stiftet i 1924.

Laget holdt møtene sine rundt omkring på øyene: Glasøya, Oterholmen, Remmingen, Kattholmen, Fyret og Kyrhaug - og muligens på Edøya. Det ble holdt redningssaksfester i den gamle skolestua på Edøya. Dit kom det også besøk fra hovedkontoret i Redningsselskapet. De underholdt og spilte trekkspill ifølge Ruth Glasøy Berget.

Foreningen laget også en avis som ble lest opp til underholdning på møter og fester. Avisa het "Øyaværingen" og ble laget fra 1929 til 1941. Her ble det skrevet dikt, betraktninger, skjemt og oppspinn om framtida – og vitser om folk omkring på øya. Magne og Abraham Vean var to av lederne i foreningen. Karstein Vean kan minnes at det ble holdt møter og fester fram til ca. 1960. Antakelig ble foreningen lagt ned på denne tiden.

Bokstavene i fanen står for: Norsk Selskap til Skibbrudnes Redning.

Nordsmøla barnehage

Først hadde barnehagen en papirfane. Den egna seg dårlig i regn og vind i 17. mai-toget fra Steinsøysund til Sætran. Derfor ble man enig om å lage en fane som tålte styggvær.

Stoffet i fanen er en blanding av bomull og lin. Motivet er brodert med påsydde filtbokstaver. Kristin Bjøringsøy tegna mønsteret. Barnehagestyrer Liss Hansen Olsen og assistent Daghild Rødahl broderte.

Nordsmøla barnehage ble starta av Norsk Luthersk Misjonssamband i den nedlagte skolen på Steinsøysund i 1978. 01.08.1986 tok kommunen over drifta. November 2008 flyttet Nordsmøla Barnehage inn i nye lokaler ved Nordsmøla skole. Med det er alle barnehagene på Smøla samlokalisert med skolen. I 2020 ble skoledelen revet for å gi plass til ny brannstasjon. Barnehagen fortsetter i sine lokaler.

Kilde: Marit Janne Hatlelid og Daghild Rødahl

Nordsmøla skole

Høsten 2008 ble tanken om egen fane en realitet. Motivet på fanen er skolens logo, som er Jill Marita Lervik Olsen sitt vinnerutkast etter at skolen i 2002 utlyste en tegnekonkurranse blant elevene. Vinneren var den gang elev i 2. klasse. Trykkeriet Odd Holm fikk oppgaven med å stilisere tegninga. Siden har logoen preget informasjon fra skolen. Fanen er sydd av Bjørg Træthaug, som tidligere var lærer ved skolen. Fanen var ferdig og ble overlevert 16.02.2009. Arbeidet ble gjort uten vederlag.

Nordsmøla skole

I 1975 ble skolekretsene Frostadheia, Steinsøysundet og Hopen slått sammen til en krets, Nordsmøla. Den nye skolen ble bygd på Sætran, og ble tatt i bruk i august 1975. Skolen hadde elever fra 1. til 9. klasse.

I 1999 ble ungdomsskoleelevene overført til Bakkamyra skole, og Nordsmøla ble en ren barneskole. Høsten 2008 flyttet Nordsmøla barnehage fra sine lokaler i Steinsøysundet og inn i nybygde lokaler i skolen.

Våren 2009 ble skolen oppgradert med blant annet nye SFO-lokaler. 1. august 2009 ble Veiholmen skolekrets lagt ned og elevene ble overført til Nordsmøla skole.

Høsten 2017 ble Nordsmøla skole lagt ned da den nye fellesskolen Smøla barne- og ungdomsskole sto ferdig på Hopen. Skoledelen av bygget ble revet i 2020 for å gi plass for ny brannstasjon.

Nordsmøla skolemusikk

Motivet på fanen er tegna av Iver Hopshaug. Ågot Rokstad på Frostadheia laga fanen. Motivet er applikert og brodert på silkestoff. Den ble brukt siste gang 17. mai 2003.

Nordsmøla skolemusikk

Skolestyrer Øivind Width starta **Hopen skolemusikkorps** i 1967. Instrument ble kjøpt for penger som ble samla inn i bygda, gitt som bidrag fra kommunen og lånt i Smølen Sparebank. Albert Lervik var dirigent fra starten. Senere fikk han to hjelpedirigenter: Geir Hammeren og Sonja Sætran. Deretter tok Asgeir Gjølstøl over som dirigent.

I 1975 ble de tre skolekretsene Frostadheia, Steinsøysund og Hopen slått sammen til én, Nordsmøla skolekrets. Korpset forandret da navn til **Nordsmøla Skolemusikk**. Korpset spilte på 17. mai, "Sangens og Musikkens dag", "Vi synger jula inn" i kirken, juletreffester og på egne basarer og tilstelninger.

I 2003 ble korpset slått sammen med Innsmøla og Veiholmen musikkorps og fikk navnet **Smøla Musikkorps**.

Kilde: Nordmøre Musikklag 1952 – 1977 Jubileumsskrift

Råket redningsforening

Fanen er applikert og kommer fra Oslo flaggfabrikk.

Råket redningsforening

Vi finner ingen protokoll for laget, men flagget ble funnet på loftet på Venås - huset etter Kåre Vikan på Råket. Hans mor Kristine "Stine" Råket Vikan var ivrig redningssakskvinne. Hun var også formann en periode. Arthur Lie var også én av lederne i foreningen.

Foreningen drev loddssalg blant annet under krigen. I ungdomshuset holdt tyskerne til, og Anne Stensønes gikk også dit for å selge lodd. De kjøpte lodd, men ville vite hva bokstavene NSSR stod for. Anne svarte på norsk, om de forstod noe visste hun ikke.

Hun forteller også at redningsforeningen som de andre lagene hadde sin faste julefestdag i jula.

Også Torbjørg Råket minnes redningssaksfestene og at hennes mann Kristoffer var med i foreningen.

Kilde: Olga Kruse, Torbjørg Råket, Anne Stensønes

Sanitetsforeningene

Sanitetsforeningene på Smøla:

I dag er det 4 aktive foreninger: Veidholmen sanitetsforening og Brattvær sanitetsforening stiftet i 1919, Hopen sanitetsforening stiftet i 1929 og Smyl sanitetsforening stiftet i 1996.

Nedlagte foreninger: Edøy sanitetsforening, Rokstad sanitetsforening, Steinsøynes sanitetsforening, Hjelberg sanitetsforening, Steinsøysund sanitetsforening, Kyrhaug sanitetsforening og Storheia sanitetsforening.

Sanitetsforeningenes oppgaver har vært mange:

- utdanning av sykepleiere
- ansettelse av egne sykepleiere
- skolebarnsundersøkelser
- vaksinerings
- støtte til skoletannpleie
- støtte til fotpleie for eldre og uføre
- bygging av det første sykehjemmet, Sykestua, på Smøla i 1959
- drift av Brattvær barnehage
- utlån av sikkerhetsutstyr for barn
- støtte til medisinsk forskning
- bygging og drift av boliger for eldre på Hopen

Fortsatt er omsorg i nærmiljøet hovedoppgaven til sanitetsforeningene. I dag fortsetter noen av oppgavene fra tidligere, og nye er kommet til som helseopplysning, lesestund på biblioteket, omsorgsberedskap, lunsj for skole- og barnehagebarn og støtte til trivselstiltak.

Pengene skaffes gjennom utlodninger, salg av fastelavnsris og maiblomster.

Smøla interkommunale realskole

Fanen er håndmalt på bomull og laga av M. Bratfoss og G. Nålbakk. Den ble brukt siste gang 17. mai 1975.

Smøla interkommunale realskole

Skolen ble grunnlagt i 1951. Det første kullet fra 1951 til 1953 holdt til i Granhaugen på Nordvik. Det andre kullet ble tatt opp høsten 1953, og samme høsten flytta realskolen til Dyrnes.

På Dyrnes delte skolen lokale med Smølen Sparebank. De første årene var det bare ett kull om gangen. Fra 1958 ble det tatt opp en 1.-klasse mens 2. klasse gikk på skolen. Nå måtte de i tillegg også bruke bedehuset på Dyrnes som undervisningslokale.

I 1959 ble sentralskolen på Bakkamyra åpnet. Og fra 1960 gikk 1.-klasse der, mens 2.-klassingene fortsatte i banken. Fra 1966 og fram til 1975 da skolen ble lagt ned, var realskolen lokalisert på Bakkamyra skole.

Kristian Opstad var skolens første rektor.

Sammen med lærerne bygde han opp en skole som hadde godt ord på seg, og som ga smølaungdommer et godt springbrett videre i livet.

Kilde: Smølaminne 1994

Smøla janitsjarorkester

Smøla Janitsjar

Utradisjonelt orkester med kor, band og kjente artister i store oppsetninger. Stor suksess med konserter på Smøla, i Kristiansund, Trondheim og Oslo. Tor Moholt og Magne Gjernes startet vervekampanje høsten 1980. I 1981 kausjonerte de for et lån til instrumenter, og Smøla Janitsjar ble stiftet. Geir Hammeren ble første dirigent.

I 1982 deltok de på Sangens- og Musikkens dag på Smøla og på korpsstevne i på Sunndalsøra. I 1999 tok Egil Holberg over taktstokken og videreutviklet korpset. Besetningen ble utvidet med elgitarer, elbass, perkusjonsavdeling og tangentinstrumenter. Orksteret ble mer et storband. Det ble konserter både på Tustna og i Aure.

Vinteren 2003 framførte de en konsert basert på Beatlesmusikk i Vestsmøla samfunnshus. I samarbeid med næringslivet og omstilling Smøla, ble Smølabona'n og Janitsjaren med sin konsert en stor årlig happening i Kristiansund.

I 2008 tok de turen til Olavshallen i Trondheim med sitt Elvis-program og spilte for 1263 betalende tilskuere. De fikk Fylkeskulturprisen 2018.

Kilde: <https://nb-no.facebook.com/smolajanitsjar> og Smøla kommune 1960 – 2010 I storm og stille gjennom 50 år

Smøla skytterlag

Fanen er laga i silke. Motivet er håndmalt.

Smøla skytterlag

Austsmøla Skytterlag, oppretta 1929, vedtok 08.12.1985 å skifte navn til Smøla skytterlag. De inviterte med de to andre aktive lagene, Dyrnes og Sørsmøla. Sørsmøla ble med i det nye laget, mens Dyrnes ble en del av Smøla Skytterlag i 1989.

Tidligere nedlagte lag på Smøla: Nordsmøla Skytterlag, Edøy Skytterlag og Innsmøla Skytterlag.

I 1985 ble den nye skytterbanen i Nelvika tatt i bruk. I 1993 kunne laget innvie sitt nye klubbhus. Laget arrangerer hvert år Smølamesterskap, Skytingens dag og Sigvart Kuløys minnestemne – til minne om Sigvart Kuløy, som ble skytterkonge i Trondheim i 1922. Smøla Skytterlag fikk sin første Norgesmester med Torkild Hopmarks seier i lagskyting i Bodø i 1991.

I Romsdalsposten 24. mai 1898 kan en lese følgende om 17. mai på Innsmøla: *“Tog oppstillet på Ødegård. Skytterlaget under sin fane, Venstreforeningen under sin fane, barna med sine rene småflagg”.*

Vi vet ikke om det var denne fanen skytterlaget gikk under, men muligens var det det.

Smølakoret

Fanen er sydd av silke og motivet er brodert, Hanna Sund i Kristiansund utførte arbeidet.

Smølakoret starta i 1966.

Albert Lervik var dirigent til Donald Evans overtok høsten 1998. Koret optrådte på Smøla og reiste på korstevner rundt om på Nordmøre. Høsten 1999 reiste Evans til Finnmark, og koret ble nedlagt.

Syds mølens Total-afholdsforening

Motivet på fanen skal være en ulykke som hendte utenfor Hallarøya. Fire ungdommer omkom da de var på hjemvei til Odden etter en fest på Hallarøya.

Syds mølens total-afholdsforening

Syds mølens total-afholdsforening ble grunnlagt 13. november 1893.

Dette var en forening for øyene på Sørsmøla: Sandværet, Joøya, Rotværet, Solværet, Lyngværet og Hallarøya. Alle øyboerne var med i foreningen.

I Barnelaget Barneblomstens medlemslister kan vi lese at de blir meldt ut og opptatt i voksenlaget etter som de vokste til. Møtene gikk på omgang mellom familiene på øyene. På møtene var det blant annet utlodning for å skaffe litt penger til saken.

Etter hvert som øyene ble fraflyttet, ble det også slutt på foreningen.

Kilde: Oskar Rotvær og Einar Taknæs

Sørsmøla fiskarlag

Otto Holm malte motivet på fanen, som er laga av silke. Navn, årstall, motto og innramming er brodert. Stang, kule og spir er smidd av Fredrik Sørøy.

Sørsmøla fiskarlag

I 1899 ble Smølen fiskeriforening stiftet "*med formaal at virke for fiskeriernes ophjælp paa Smølen*".

Sørsmøla fiskarlag ble stiftet 10. november 1929. Dette var fire år etter at Nordmøre fiskarlag var stiftet, og alle foreningene kalte seg nå fiskarlag. Første formann var Henrik Skomsø.

Laget har hatt mange saker opp til diskusjon blant annet planer for ishús på Smøla, kommunikasjonene på Smøla, plan for fyrbelysning, bedre lovbestemmelser og bedre forhold for omsetning av fisk.

Laget er fortsatt aktivt.

Kilde: Maurits Fugelsøy: Nordmøre Fiskersoge 1962, Reidulf Sørøy

Sørsmøla redningsforening

Fanen er håndmalt.

Redningsforeningen på Steinsøyneset og Gjelberget

Foreninga ble sannsynligvis starta av Lina Røv Skillingen. Siste leder var Peder Gjøstøl fra Strømskaget.

Idar Daleng, som gikk av som kasserer i foreningen i 1977, fortalte at den fortsatte 3 – 4 år etter dette. Han fortalte også at distriktsformannen fra Molde av og til kom utover for å delta på møtene.

Han husker også at det ble vist film før strømmen kom. Da måtte det rigges opp aggregat utenfor ungdomshuset for å kjøre filmmaskinen.

Ungdomslaget Enighet

Fanen er laga av fotograf Randheimssæther i Trondheim. Motivet er malt på stoffet, og laget betalte kr 105 for materiale og utførelse.

Ungdomslaget Enighet ble stiftet 13. mai 1900 i Ersnes kreds.

Første formann var Edvard Jakobsen Ersnes, og varaformann var Gusta Einarsen Reitan. Senere ble Gusta Einarsen formann, og under hennes ledertid ble fanen til. Fotograf Randheimsæther påtok seg å gjøre fanen ferdig for 105 kr.

Forsamlingshuset til U.L. Enighet ble innviet 2. oktober 1916 og fikk navnet Alvheim. Det ligger på Steinsøyenes.

U.L. Enighet er nedlagt, men Sørsmøla Bygdalag har overtatt huset, som i dag betegnes som Sørsmøla grendahus.

Den gamle fanen ble etter hvert så ødelagt – delvis på grunn av et lynnedslag, at ny fane ble bestilt. Denne nye fanen skulle være en kopi av den gamle. Oppdraget gikk til Arnt Hoem, som malte en tro kopi. Arnt Hoem malte også hovedmotivet på et ekstra stykke lerret. Dette er også oppbevart i grendahuset. Dessverre viser det seg at malingen på framsida av den nye fanen krakelerer.

Kilde: Anne Grete Brennskag

Ungdomslaget Fram

Fanen er mest sannsynlig laget en gang mellom 1936 og 1939. Den ble restaurert etter 1975 mens Arild Fugelsnes var formann ettersom det gamle stoffet holdt på å falle fra hverandre. Motivet ble tatt ut og sydd på nytt stoff av Astrid Tyrhaug Olsen. Ny skrift ble påmalt av Johannes og Arild Fugelsnes.

Ungdomslaget Fram

Det første ungdomslaget på Edøya bar navnet Tyr. 24.11.1901 ble ungdomslaget Fremskritt grunnlagt. Dette laget ble lagt ned i 1906.

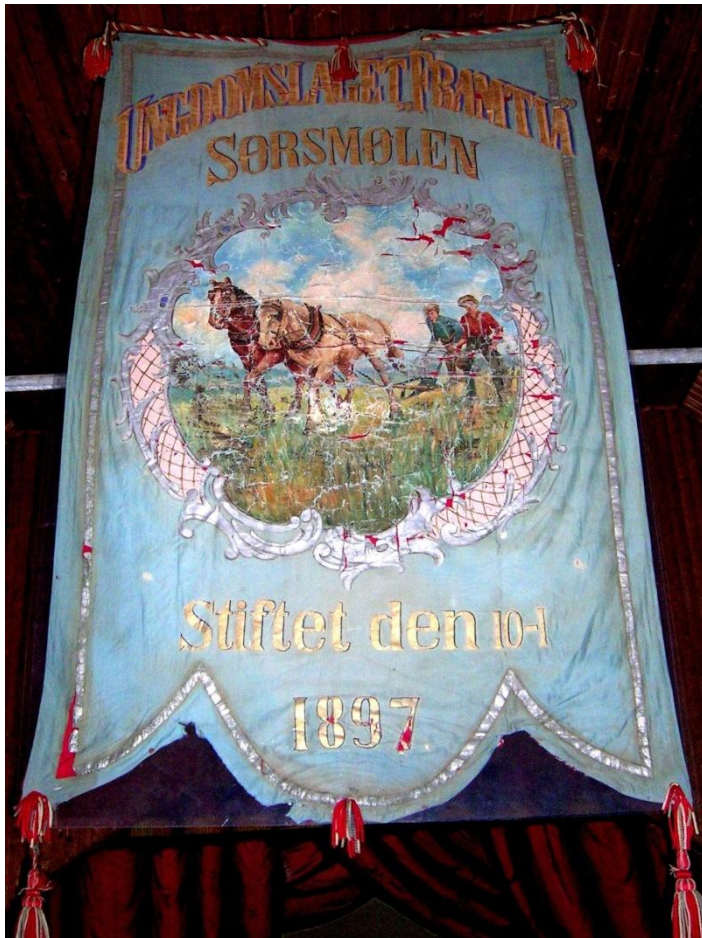
I 1936 gjenoppsto laget og kalte seg nå U.L. Fram. Laget hadde som formål å få i stand et hus for øya slik at de kunne arrangere julefester, andre fester, dans og basarer. Før huset ble bygd, holdt de møtene i private hus og i skolestua "Solstrand". Også festene ble arrangert i skolen, men dansen hadde de på Moe-gården eller i store låvebygninger.

U.L. Fram var også medlem av Noregs ungdomslag, og medlemmene reiste på stevner som f. eks. Nordmørsstevne og Smølastevne. Ungdomshuset sto ferdig i 1950 – 51. Huset ble brukt til kino, besøk av emissærer, sang og musikk.

I 2000 ble U.L. Fram lagt ned, og Edøy Grendelag ble stiftet. Grendalaget tok over huset som de har renover og bruker som bygdaus.

Ungdomslaget Framtida

Nikolai O. Gjøstøl malte motivet på fanen. Randine Gjøen, Johanne Gjøstøl og Beret Gjøen sydde fanen. Den ble brukt første gangen 10. juni 1900. Nå henger den høyt på vegg i ungdomshuset på Jøstølen.

Ungdomslaget Framtida ble stifta på Jøa på Løvhaugen av organist Christen Jøen med flere 10. januar 1897. Kretsen var stor fra Spelvarden, Tranøy, Ringsøy, Karlsholmen og Kjønnøy i sør til Klakkavågen, Kalvøy, Jøstølen og Jøa i nord.

Laget var aktivt:

- kjøpte inn bøker til utlån
- ga hjelp til syke, til ofre for naturskader og brann
- plantet skog
- startet sangkor

Alt ble finansiert gjennom to arrangement pr. år: 17. mai og julefest arrangert i forbindelse med årsmøtet. I 1900 ble det bestemt å anskaffe fane. 10. juni samme år, på møte i Smøla fellesungdomslag på Jøa, presenterte formannen i felleslaget, L. Soleim, fanen.

Møtene og festene gikk på omgang hos medlemmene, men 14. november 1915 innviet de eget nybygd hus, Ungdomsly, på Jøstølen. Laget arbeidet for dannelsen av handelsforening og henstilte til postverket om å åpne poståpneri i stedet for brevhus. Men mest av alt arbeidet de med skuespill.

Tekst på fanen: "Fram då, frendar, i fredeleg kappsteg"

Kilde: Smølaminne 1973-74

Veidholmen arbeiderlag

Veidholmen Arbeiderlags fane ble laget tidlig på 60-tallet. Hvem som har tegnet motivet, er uklart, men Olav Pedersen fra Jettevilla på Veidholmen har malt fanen.

En barndomskamerat av han forteller at Olav var en flink karikaturtegner i sin barndom og ungdom.

Alf Dalen og kona kjøpte inn stoff, sørget for snorer og dusker og gjorde knyttarbeidet. Kvinnene i laget har sydd og montert fanen på dugnad.

Veidholmen barnehage

"Fanen" er utforma og malt med Strax-maling på treplate av Ingeborg Hestvik Dahl.

Veiholmen barnehage

Startet i Sanitetshuset på Været i 1986. Barnehagen ble drevet av kommunen. I 1995 flyttet barnehagen inn i Veiholmen skole. Den var dermed den første barnehagen i kommunen som ble samlokalisert med skolen.

Fra høsten 1995 og til våren -97 drev barnehagen et prøveprosjekt for 6-åringene i samarbeid med skolen. 6-åringene tilbrakte en del av dagen i skolen, men hadde hovedbasen i barnehagen.

Høsten 2009 ble Veiholmen skole lagt ned, og skolebarna flytter til Nordsmøla skole. Barnehagen fortsatter i sin del av skolens lokaler. Skoledelen er nå revet.

Kilde: Unni Edinsen

Veidholmen fiskarkvinnelag

Fanen ble laget i 1993. Ingrid Ramsli sto for sømarbeidet. Motivet er malt av Kari Dalen.

Veidholmen fiskarkvinnelag ble grunnlagt i 1963.

70 kvinner meldte seg som medlemmer, og laget ble dermed Nordmøres største. Kontingenten var kr 1,25. Første formann var Hedvig Otterholm. Siste lederen ble Randi Knutsen.

De engasjerte seg i fiskeripolitiske spørsmål, og de var med og støttet der det trengtes, blant annet etterlatte etter forlis, restaurering av seglmerke, oppstart av Brenneriet, redningssaken og redningsskøyta. De deltok også for å få reist monumentet Fiskarkjerringa. Flere av medlemmene var aktive i Nordmøre fiskarkvinnelag, og i 1988 ble Eva Strand valgt til leder der.

Som det største laget på Nordmøre arrangerte Veidholmen fiskarkvinnelag flere ganger Fiskernes dag. Her samlet folk seg fra hele fiskerinæringa på Nordmøre og ledere fra fiskernes organisasjoner.

Som det siste aktive fiskarkvinnelaget på Smøla, ble Veidholmen fiskarkvinnelag lagt ned i 15. mai 2008.

Kilde: Kurt Sivertsen: Veidholmen - et øysamfunn i endring.

Veidholmen musikkorps

Fanen ble sydd av Ingrid Ramsli og malt av Emil Dalheim.

Veidholmen musikkorps ble grunnlagt 9. oktober 1966.

Den første tiden var Jan Waagbø dirigent. Eli Rokstad var med som hjelpeinstruktør. Senere tok Albert Lervik over som dirigent mens Eli Rokstad fortsatte som hjelpeinstruktør.

Fanen ble laga en gang midt på 70-tallet mens Ingrid Anne Ramsli var lærervikar på Veidholmen skole,

Størrelsen på korpset varierte, men på det meste var det 20 – 25 medlemmer. De siste årene ble de ivrigste musikantene trommet sammen for å spille på 17. mai og ved julegrantenninga.

I 2003 ble korpset slått sammen med Nordsmøla og Innsmøla musikkorps og fikk navnet: **Smøla Musikkorps**.

Veiholmen skole

Fanen er sydd i bomullstoff og håndmalt av Ansgar Pedersen.

Veidholmen skole

Første skolebygning på Veiholmen sto ferdig på Været i 1866. Dette var den første skolebygningen i Edøy prestegjeld som da også innbefattet Tustna.

Skolen ble etter hvert for liten for det store barnetallet. Den ble derfor revet, og i 1917 kunne en ny skolebygning tas i bruk på Været. Også dette bygget ble for lite, og undervisningen skoleåret 1962/1963 foregikk fordelt på flere hus i nærheten.

Høsten 1963 ble skolebygget på Innveien tatt i bruk. Formingsfagene måtte på grunn av mangel på rom foregå i gammelskolen på Været inntil siste byggetrinn var ferdig. Dette skoleåret gikk det 117 elever ved Veidholmen skole.

Innføring av ungdomsskolen i 1973 førte igjen til plassproblemer, og et 2. byggetrinn måtte til.

I 1987 ble ungdomsskolen flytta til Bakkamyra, og Veiholmen skole fortsatte som ren barneskole.

I 1998 var en ny fane klar. Forsiden består av anorakkstoff med et noe tynnere stoff på baksiden.

Ingeborg Hestvik Dahl har tegna, malt og sydd fanen. Kjell Arild Pettersen laga stang og monterte denne.

Siste skoleåret hadde skolen 23 elever. 1.august 2009 blir skolen nedlagt, og elevene ble flyttet over til Nordsmøla skole.

Kilde: Arne Danielsen: Veidholmen i gammel og ny tid. 1978

Veiholmen Total-afholdsforening

Fanen er håndmalt.

Veiholmen total-afholdsforening ble opprettet 16. mars 1885.

Vi vet at godtemplarlosje var i gang i 1902, sannsynligvis den samme som vi kan se nevnt som losje "Havsyn" i 1916. Losjen var også aktiv i 1925 – 26.

Barnelosje var i gang i 1913, muligens noe før. Navnet var "Blomsterknoppen" og ble ledet av Halfdan Johannessen senior til den gikk inn i 1931 – 32.

Motto på baksiden: **Hjemmets lykke! Landets vel!**

Kilde: Arne Danielsen: Veiholmen i gammel og ny tid

Vestsmøla musikkorps

Fanen er laga av Ingar Holberg. Den er håndmalt på bomull. Anskaffelsen av fanen kostet i alt kr 450,32. Den ble første gang brukt 17. mai 1970, og siste gang brukt 17. mai 2005.

Vestsmøla musikkorps

Korpset ble starta i 1960 etter initiativ fra lensmann Ivar Høsteng og hadde første året 17 medlemmer. For å kjøpe instrument ble det tatt opp lån i Smøla Sparebank.

Dirigenter har vært: Aksel Stølen, Rolf Sørensen, Jon Vågbø, Bjørn Johannesen, Petter Talleraas, Albert Lervik, Svein Rangnes, Tor Moholt, Asgeir Gjæstøl, Marit og Astrid Neerland

Korpset har hatt mange faste spilleoppdrag i bygda. 17. mai spilte de i toget, ved Aldershjemmet på Vollan, ved Bautaen ved Brattvær kirk og på festen i samfunnshuset på Dyrnes. Korpset har deltatt på stemner og festivaler. Korpset var også med på jomfruturen til ringnotsnurperen "Nils Holm".

I 2006 ble korpset en del av **Smøla Musikkorps**.

Kilde: Møteprotokoll, regnskapsbok og Nordmøre Musikklag 1952 – 1977 Jubileumsskrift

Vestsmøla vel

Ole Dyrnes fikk Turid Åsprong fra Kristiansund til å sy fanen først på 70-tallet. Hun har sydd flere faner for lag og organisasjoner i Kristiansund.

Laget ønsket en fane som tålte tidens tann best mulig. Derfor ble det valgt brodering som teknikk, fordi de så at malingen på de gamle fanene krakelerte og smuldret bort. Fanen er laget av silke, denne var var krevende å sy på, forteller Turid Åsprong.

Vestsmøla vel

Lagets arbeidsoppgaver ifølge § 1 i vedtektene:

“Vestsmøla Vel er en forening som har til formål å arbeide for alt som kan tjene kretsens vel, sosialt og kulturelt, herunder også saker som angår trivsel og boligmiljø.”

Den største arbeidsoppgaven har vært og er oppsett og drifting av veilysene i kretsen.

Vestsmølen avholdslag

10. januar 1892 ble **Bratvær og Råket Avholdslag** slått sammen til ett lag. Ved sammenslåingen var det 11 medlemmer. Senere ble det skilt i to lag, da var det 137 medlemmer. Ved delingen ble Råket avholdslag til **Vestsmølen avholdslag** med formann Per Skartnes.

Den handskrevne avisa "Fram" kom med sitt første nummer 18.09.1892 og ble redigert av Hanna Soleim.

"Laget har arbeidet under skiftende kår med nogenlunde regelmessige møter," hette det i en beretning.

I 1899 ble det startet opp Godtemplarloge på Råket– dette må være fortsettelsen av Vestsmølen Avholdslag.

Kristian Volnich fra I.O.G.T. var tilstede da losjen "**Lys i Norden**" ble stifta. Fra starten av var det 12 medlemmer og Øverste templar ble Jakob Raakholm (senere Kalvøy). Fram til 1914 ble møtene holdt i Råket skolehus og i noen medlemshjem. Etter at bedehuset var ferdig, ble møtene holdt der.

I 1925 gikk losjen sammen med ungdomslaget om bygging av ungdomshus, og fra 1926 ble møtene holdt i losjesalen på ungdomshuset.

Kilde: Smølaminne 1969 Smøla Bygdebok bind 5

Vestsmølenes barneavholdslag Fremad

Motivet på fanen er malt av Anna Josefas søster Beret Johanne Haugros på Tynset.

Vestsmølenes barneavholdslag Fremad

Laget ble starta av Anna Josefa Fredly i 1916. Møtene ble holdt på Fredly på Råket.

Kilde: Kjell Egil Fredly

Faner som er gått tapt

Bratvær avholdslag

Laget ble stiftet 17. juni 1888. Fanen ble oppbevart i bedehuset på Brattværet. Da dette var i nokså dårlig forfatning med blant annet lekkasje på taket, ble fanen sammen med orgelet og bilder brakt ned til Gården på Brattværet for at de ikke skulle bli ødelagt og gå tapt. Da Gården brant ned den 12. august 1978, gikk disse eiendelene og dermed også fanen, opp i flammer. Senere ble bedehuset restaurert.

Venstreforeningen på Innsmøla:

Romsdalsposten 24.05.1898 skriver om 17. mai på Innsmøla dette året:

"Tog opstillet på Ødegård. Skytterlaget under sin fane, venstreforeningen under sin fane, barna med sine småflagg. Toget gikk til Lervik til Johannes Johnsens hus, som var pyntet med grønt; over inngangen stod: "Velkommen" og "17de mai 1814" omgitt av kranser. Flagg og faner plantedes omkring inngangen."

Nordsmøla Ungdomslag

Laget ble stiftet 1906. Natt til 20. april 1965 brant ungdomshuset Varden på Hopen. Her ble lagets fane oppbevart. Denne gikk med i brannen.